

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 801-01/15-16/
Ljubljana, 10. 3. 2016

EPA 973-VII

dr. Milan Brglez
predsednik Državnega zbora
Republike Slovenije

Državni svet Republike Slovenije je na 20. izredni seji 10. 3. 2016, ob obravnavi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1I), ki ga je Državni zbor sprejel na 16. redni seji 4. 3. 2016, na podlagi tretje alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13), sprejel

ZAHTEVO,

da Državni zbor Republike Slovenije ponovno odloča o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1I)

Obrazložitev:

Državni svet že v okviru zakonodajnega postopka ni podprl sprememb in dopolnitev Zakona o varstvu okolja oz. ni podprl Dopolnjenega predloga zakona, saj je menil, da nekatere predlagane neustrezne zakonske določbe pomenijo večje tveganje za obremenjevanje okolja, še zlasti zato, ker že sedanja, t. i. strožja zakonodaja ne štiti dovolj ene od temeljnih ustavnopravnih kategorij, to je zdravja ljudi. Na podlagi 72. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ustava) ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja, pri čemer mora biti način pridobivanja in uživanja lastnine oblikovan tako, da je poleg gospodarske in socialne funkcije zagotovljena tudi njena ekološka funkcija. Pri tem je v 74. členu Ustave poudarjena tudi dolžnost opravljanja gospodarske funkcije na način, ki ni v nasprotju z javno koristjo – tudi zdravim življenjskim okoljem.

To velja še zlasti za območja, na katerih delujejo cementarne, ki zaradi pritiskov kapitala oz. želje po čim večjem dobičku postajajo vedno bolj sežigalnice odpadkov in obremenjujejo okolje z zdravju škodljivimi težkimi kovinami. Dokazani posledici sta večja obolevnost lokalnega prebivalstva in posledično povečano izseljevanje ljudi, zlasti mladih. Državni svet kot predstavnik različnih interesnih skupin in

civilnodružbenih organizacij opozarja, da so bila v postopku sprejemanja zakona utemeljena stališča EKO kroga iz Zasavja in društva EKO Anhovo in dolina Soče v glavnem prezrta. Na plenarni seji Državnega sveta 24. februarja 2016 je ministrica za okolje in prostor gospa Irena Majcen na primeru onesnažene prsti v Mežiški dolini in Celjski kotlini jasno povedala, da so lahko posledice dolgoletnega onesnaževanja okolja s težkimi kovinami nepopravljive in bodo ogrožale in zoževale življenjski prostor še za naslednje generacije.

Državni svet opozarja tudi na Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, ki sicer ne vsebuje posebnih določb glede pravice do zdravega življenjskega okolja, temveč zagotavlja spoštovanje omenjene pravice v okviru 8. člena, to je pravice do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja. V zadevi Guerra in ostali proti Italiji je Evropsko sodišče za človekove pravice med drugim poudarilo, da lahko močno onesnaževanje posega v uživanje pravice do zasebnega življenja.¹ Omenjeni sodni praksi je sledilo tudi v zadevah Fadeyeva proti Rusiji² in Oneryzldl proti Turčiji³.

Ker opozorila Državnega sveta niso bila upoštevana, Državni svet zahteva, da Državni zbor o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja, ki ga je sprejel 4. 3. 2016, ponovno odloča.

Z novelo zakona se odpravlja časovna omejitev veljavnosti okoljevarstvenega dovoljenja in s tem obvezno preverjanje predpisanih pogojev za obratovanje naprave oz. obrata na vsakih deset let, kar po mnenju Državnega sveta ne more predstavljati utemeljenega razloga za predvideno zmanjšanje administrativnih bremen ministrstva in gospodarskih subjektov. Po mnenju Državnega sveta sprejeta sprememba glede trajanja okoljevarstvenih dovoljenj zmanjšuje transparentnost celotnega postopka in onemogoča izvajanje pravice do vključevanja in soodločanja javnosti, ki sta sicer v veljavnem zakonu večkrat izpostavljeni kot pomemben del postopkov v praksi.

Postopka odobritve ali podaljševanja okoljevarstvenih dovoljenj sta bila namreč do zdaj ena izmed redkih možnosti lokalnega prebivalstva in zainteresirane javnosti, da se lahko aktivno vključijo v odločanje o obratovanju ali umeščanju okolju škodljivih dejavnosti v posamezno lokalno okolje. To je še zlasti pomembno zato, ker se razmere na področju onesnaževanja okolja lahko hitro spreminjajo, tako glede zaznavanja škodljivih snovi v zraku, vodi in prsti (ravno pri izpustih dimnih plinov gre za trojno škodljivo delovanje na okolje) kot glede znanstveno dokazane škodljivosti določenih snovi na rastline, živali in predvsem ljudi.

Državni svet ugotavlja, da sedanja zakonska ureditev omogoča podaljšanje okoljevarstvenega dovoljenja, če naprava v času odločanja izpolnjuje tiste zahteve, ki veljajo za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja za novo napravo, kar naj po novem ne bi več veljalo. Glede na ocene nevladnih organizacij, da so trenutno nadzorni mehanizmi na tem področju precej šibki (za nekatera območja je npr. ugotovljeno, da merilna mesta izkazujejo preseganje mejnih in celo opozorilnih vrednosti težkih kovin – študije Kemijskega in Kmetijskega inštituta Republike Slovenije) in da je izkoristek možnosti odločitev po uradni dolžnosti majhen, je upravičena skrb, da bodo predlagane zakonske spremembe poslabšale standarde varstva okolja.

¹ Sodba ESČP Guerra and others v. Italy, odst. 59

² Sodba ESČP Fadeyeva v. Russia

³ Sodba ESČP Oneryzldl v. Turkey

Državni svet kot neustrezne izpostavlja tudi določbe 10. člena zakona, ki omogočajo, da se bo lahko ob določenih pogojih v okoljevarstvenem dovoljenju določilo manj stroge mejne vrednosti emisij, kot so določene na podlagi ravni emisij iz zaključkov o najboljših razpoložljivih tehnologijah (BAT), če bi višje mejne vrednosti povzročile nesorazmerno višje stroške v primerjavi s koristmi za okolje. Po mnenju Državnega sveta je takšna ureditev izrazito v interesu kapitala in ne javnega interesa oz. varstva okolja in ljudi, ki živijo v njem. Kot ključen problem se izpostavlja dejstvo, da v zakonu ni opredeljeno, na kakšen način in na katerih podlagah se bo ocenjevalo onesnaženost okolja.

V Sloveniji namreč obstaja kar nekaj območij, ki so z različnimi meritvami dokazano prekomerno onesnažena, a jih pristojno ministrstvo po več letih še vedno ni razglasilo za onesnažena ali degradirana (npr. Zasavje, Celjska kotlina in Dolina Soče, ki je demografsko ogroženo območje in dolgoročno degradirana zaradi večdesetletne uporabe zdravju škodljivega azbesta). Omenjene slabe izkušnje v zvezi s striktnostjo opredeljevanja posameznih okolij kot degradiranih in precejšnja neažurnost glede ugotovitev o stanju okolja (zadnje stanje okolja prikazano leta 2009) po mnenju Državnega sveta vodijo do drastičnega nižanja okoljskih standardov in do dajanja prednosti t. i. »umazani« industriji. Koristijo torej zgolj interesom upravljalcev naprav oziroma povečevanju zaslужka na račun onesnaževanja okolja.

Državni svet opozarja tudi na določbe 25. člena zakona, s katerim se omogoča izdajo dovoljenja za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja, če takšno izjemo omogočajo predpisi EU, ki veljajo neposredno in se nanašajo na obratovanje določene naprave ali izvajanje določene dejavnosti. S tako določbo, v kateri manjka opredelitev natančnejših pogojev za takšne izjeme, se ustvarja preveč široko polje za različne interpretacije in hkrati večja verjetnost, da bodo takšna dovoljenja postala pogosta ali celo redna praksa. Tudi na takšen način se neutemeljeno niža nivo okoljevarstvenih standardov, zato uvajanje tovrstnih izjem po mnenju Državnega sveta ni sprejemljivo.

V zvezi s tem Državni svet meni, da sklicevanje na ohlapnejše predpise EU ni korektno, vsaj ne v luči trajnostnega razvoja, ki smo mu deklarativno zavezani tudi v Republiki Sloveniji. Državni svet opozarja, da mora biti Slovenija življenjsko zainteresirana za strožje okoljevarstvene predpise, kot pa veljajo v zakonodaji, direktivah in drugih predpisih EU. Glede na to, da razen gozdov nimamo veliko naravnih bogastev, je ključnega pomena za dvig življenjske ravni predvsem pospešen razvoj turizma, ki ga omogočajo naravne lepote in znamenitosti, kulturna in vojna dediščina (predvsem ostanki soške fronte). Za vse to pa potrebujemo čim bolj naravno, neokrnjeno in zdravju neškodljivo življenjsko okolje.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega zbora je bil določen državni svetnik dr. Zoran Božič.

Mitja Bervar, mag. manag.

